

Viselkedés a közösségi médiában

„A projekt a Duna Transznacionális Programból, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával, az Európai Unió és Magyarország társfinanszírozásával valósul meg.”

Interreg

Danube Transnational Programme
MELIA Observatory

Tartalom

1. A projekt összefoglalása	3
2. Útmutató	4
3. Bevezetés	5
4. Tananyag	
a. Közösségi hálózatok.....	6
b. Mit mutatunk meg az interneten.....	11
c. Üdvözlünk az Instagram világában - példa videó	15
d. "Tettesd, amíg el nem éred."	17
e. Tartalom szerkesztés	21
f. Képregény - Kenutúra	23
g. Mire figyelj a közösségi platformok használata során?	33
5. Következtetés	37
6. Olvasó lista.....	38
7. Hivatkozások	39

A projekt összefoglalása

A lakosság kompetenciája döntő fontosságú az aktív politikai részvétel szempontjából, amely a jó kormányzás és a fenntartható demokrácia egyik fő eleme. Különösen a Duna régió keleti részén stagnál a politikai részvétel. Ezen kívül aggasztó az érdektelenség, a közöny és a politikai érdeklődés hiánya a fiatalabb népesség részéről. Továbbá az elmúlt években olyan politikai fejleményeknek lehetünk tanúi, amelyek a régió számos részén a demokratikus normák romlásához vezetnek. A lakosság kompetenciájának központi eleme a médiaműveltség magas szintje. Szükség van arra, hogy a lakosok tükrözzék a társadalmi realitást és ellenálló képességüket a negatív médiajelenségekkel, például a gyűlöletbeszéddel és az álhírekkel szemben.

A projekt fő célkitűzése a demokratikus nemzeti határokat átlépő kormányzás javítása egy transznacionális médiaműveltségi megfigyelőközpont létrehozásával, amely a különböző érintett felek közötti együttműködésen alapul. A Duna régió számos országában a médiaműveltség és az aktív polgári szerepvállalás kompetenciáinak fejlesztése messze elmarad Európa fejlettebb részeitől. Ez a megfigyelőközpont a médiaműveltség növelését és ezáltal a lakosok kompetenciáinak megerősítését szolgáló mechanizmusként szolgál majd, ami hozzájárul a fenntartható demokrácia fejlődéséhez. A fő célcsoportok a fiatalok és a velük foglalkozó emberek. Ennek megerősítése érdekében a megfigyelőközpont eszközöket biztosít mind a fiatalok, mind az oktatóik számára.

A projekt során létrejön a médiaműveltség megfigyelőközpont, amely eszközöket biztosít a médiatartalom ellenőrzésére, képzési eszközöket és szakpolitikai ajánlásokat tesz a médiaműveltség más állampolgári készségekkel kapcsolatos fejlesztésére. A projekt kimenetek közé tartoznak a következők: kapacitásépítési és képzési eszközök, webalapú felület és szakpolitikai ajánlások. A projekt fő tevékenységei a következők: a gyakorlatok feltérképezése és az információk terjesztése, tanulási rendszer kifejlesztése, webes képzési platformok kialakítása és kísérleti tesztelés.

Útmutató

Tisztelt Olvasó!

Ez a könyv útmutatóként szolgál a „**Viselkedés a közösségi médiában**” témájáról szóló interaktív prezentációhoz.

Nyisd meg az interaktív prezentációt a böngésző új ablakában vagy vetítsd ki egy interaktív táblára.

A prezentáció több oldalt (diát) tartalmaz tananyaggal és vizuális tartalommal. Olvasd el és nézd meg alaposan az egyes diákat. Ha látsz egy „i” ikont a dián a bal alsó sarokban, kattints rá. Alatta további információk vagy példák találhatóak, amelyek segítenek a téma jobb megértésében.

Néhány dia az „i” gomb mellett interaktív elemekkel is rendelkezik. Ezek az elemek kiemelésre kerülnek. Ha rákattintasz, több információt is megtudhatsz (például hangfelvétel, videó vagy további információ). A prezentációban egy audio ikont is találsz. Egyes diák ugyanis hangot is tartalmaznak. Ha szükséges, kattints a hang ikonra, hogy elnémítsd, vagy újra aktiváld a hangot a prezentációban.

Kattints a jobb nyílra a következő diához. Ha vissza szeretnél menni a prezentációban, kattints a bal oldali nyílra. Ha vissza szeretnél térni a bemutató elejére, kattints a ház ikonra.

A szöveg jobb megértése érdekében az egyes diákhoz további oktatási anyagokat adtunk. Megtalálod a **Tanítás & Tanulási tippet**, amelyek segítik a tanulók és a pedagógusok közötti interakció, és ennek köszönhetően támogatják a tanítás hatékonyságát. Néhány közülük több, mint szórakoztató játék, ezek segítik megérteni a tananyagot. Először néhány kifejezéssel találkozol majd, amelyeket fontos lesz megjegyezni! Figyelj az **Érdekes tényekre** is!

JELMAGYARÁZAT

FOGALMAK

TANÍTÁSI & TANULÁSI TIPPEK

ÉRDEKES TÉNYEK

Bevezetés

Ebben a leckében megismerkedhetsz a közösségi hálózatokkal, és azok céljaival. Most talán azt gondolod, hogy már sokat tudsz ezekről a hálózatokról, és már semmi újat nem tudunk neked mondani.

Tegyél egy próbát! Lehet, hogy tévedsz!

Biztosan aktívan használod ezeket a felületeket, és tudod, hogy mire valók. Talán azt is tudod, hogy miért, és hogyan tudnak azokon keresztül befolyásolni, és miként élnek vissza jóhiszeműségeddel, anélkül, hogy észrevennéd. Jó gondoljuk?

A leckében erről lesz szó!

Talán a tudásod és tapasztalatod segíthet az osztálytársaidnak is abban, hogy könnyebben tájékozódjanak a közösségi hálózatok világában, de talán a tanáraid is tanulhatnak tőled valamit.

Gondold át a lecke kérdéseit, mielőtt rákattintanál az info gombra!

Ha olyan felnőttek vannak körülötted, akik aktív felhasználói a közösségi hálózatoknak, oszd meg velük a tanult információkat! Például mutasd meg nekik a képregényt, amelyet a lecke második részében találsz!

A témával kapcsolatban még több információt találsz a **„Manipuláció és Propaganda”** leckében.

Tananyag

• Közösségi hálózatok

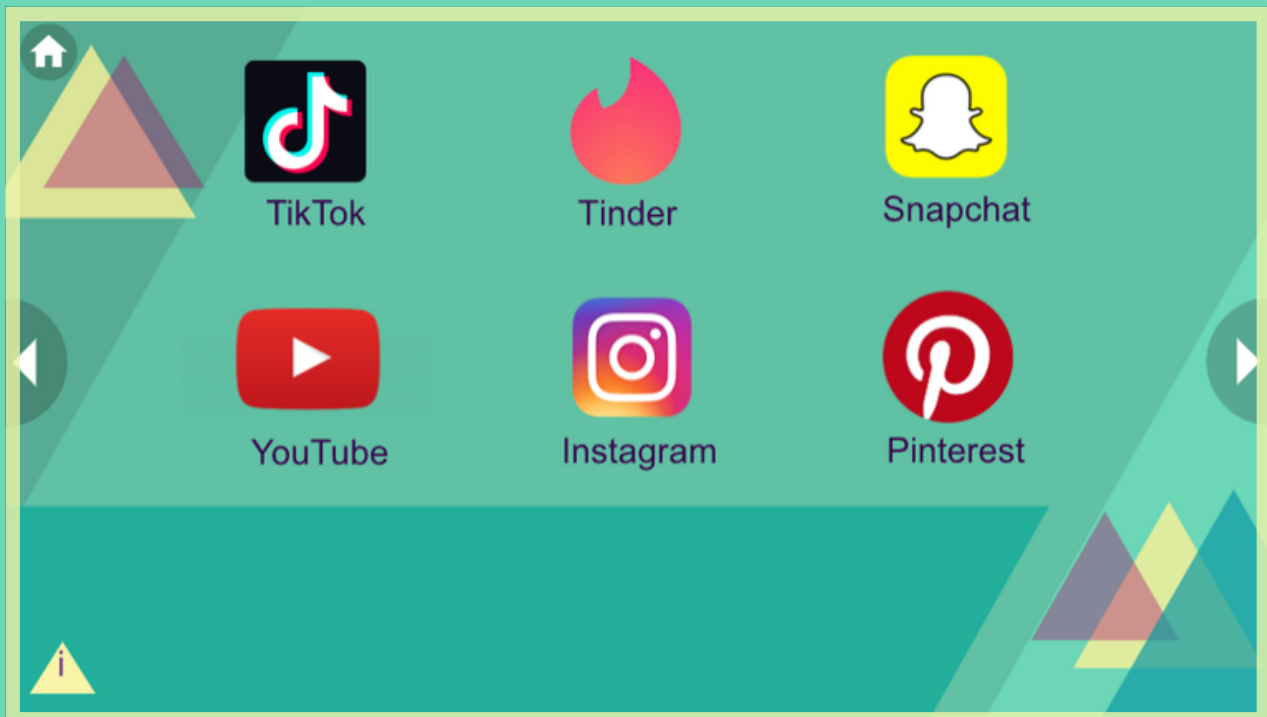
Mik azok a közösségi hálózatok?

Online szolgáltatások az emberek interneten történő összekapcsolásához. A felhasználók személyes profilt hoznak létre, hogy kommunikálhassanak egymással (kommunikáció típusai: szöveg, kép, hang, videó). A közösségi hálózatok segítségével különböző személyeket érhetünk el.

A következő képen ismert közösségi hálózatok ikonjait látod.

Te tudod melyik mire való?

Húzd a kurzort egy adott ikonra, és a dia alján megjelenik a közösségi hálózat leírása.

Gyakori, hogy egy személy több közösségi hálózaton is rendelkezik profillal.

Belegondoltál már, hogy hány hálózatot használsz aktívan minden nap?
Te milyen célra használod az egyes platformokat?

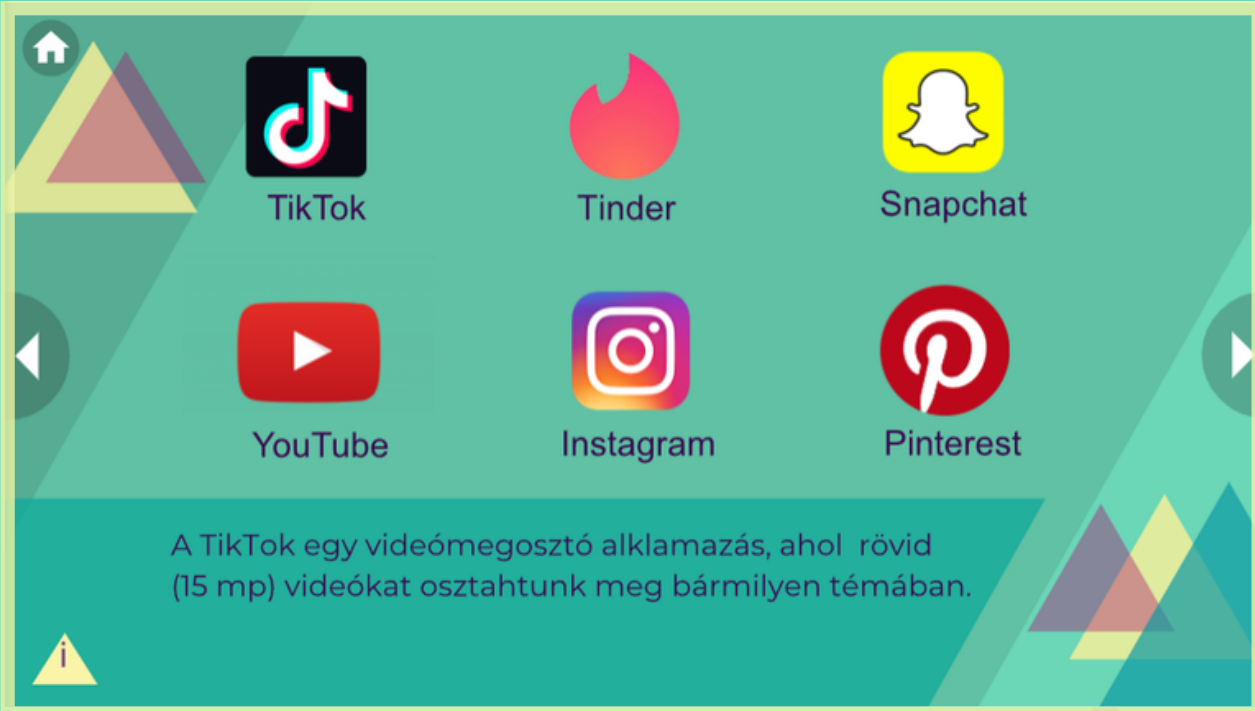
ÉRDEKES TÉNY

A 9-16 éves internethasználók 73%-a említette, hogy az internethasználat alatt videókat néz.

Ebben a korcsoportban a felhasználók 66%-a a közösségi hálózatok látogatása miatt használja az internetet.

A következő diák segítségével megismerheted mi a célja a 6 legismertebb közösségi hálózatnak.

Az interaktív prezentációban húzd a kurzort az alkalmazás ikonjára, majd olvasd el a hozzá kapcsolódó információt a dia alján lévő információs sávban.

A digital interface with a teal background and geometric patterns. It features six social media app icons arranged in a 2x3 grid: TikTok, Tinder, Snapchat in the top row, and YouTube, Instagram, Pinterest in the bottom row. Below the icons is a white text box with a teal border containing the text: "A TikTok egy videómegosztó alkalmazás, ahol rövid (15 mp) videókat oszthatunk meg bármilyen témában." In the bottom left corner of the interface is a small yellow triangle with a white lowercase 'i' inside, representing an information icon. Navigation arrows are visible on the left and right sides of the grid.

TikTok

Tinder

Snapchat

YouTube

Instagram

Pinterest

A Tinder egy társkereső alkalmazás, melynek segítségével új emberekkel ismerkedhetünk meg.

TikTok

Tinder

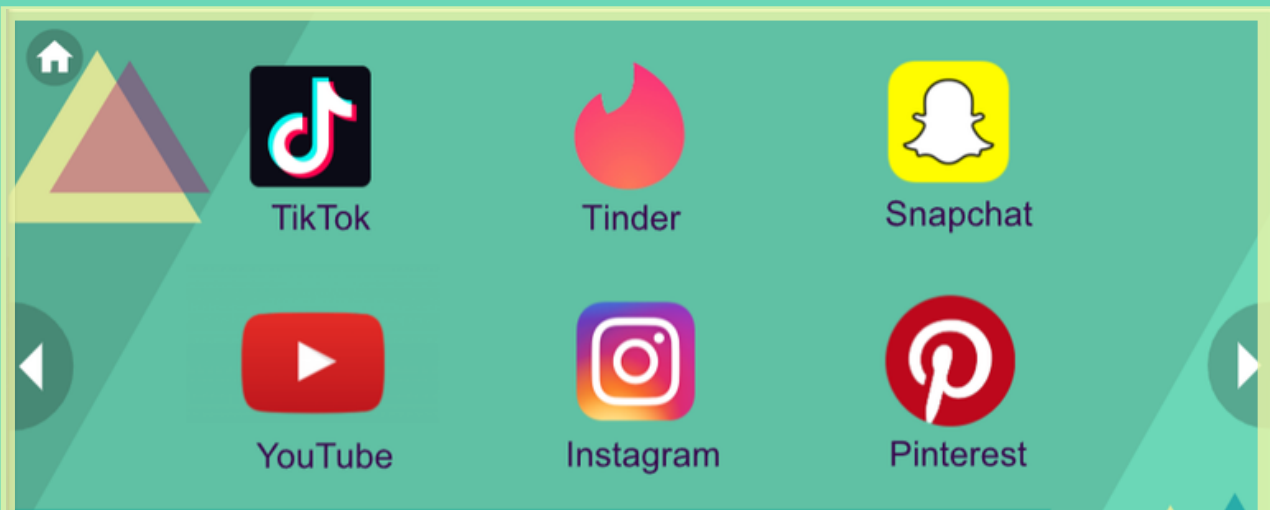
Snapchat

YouTube

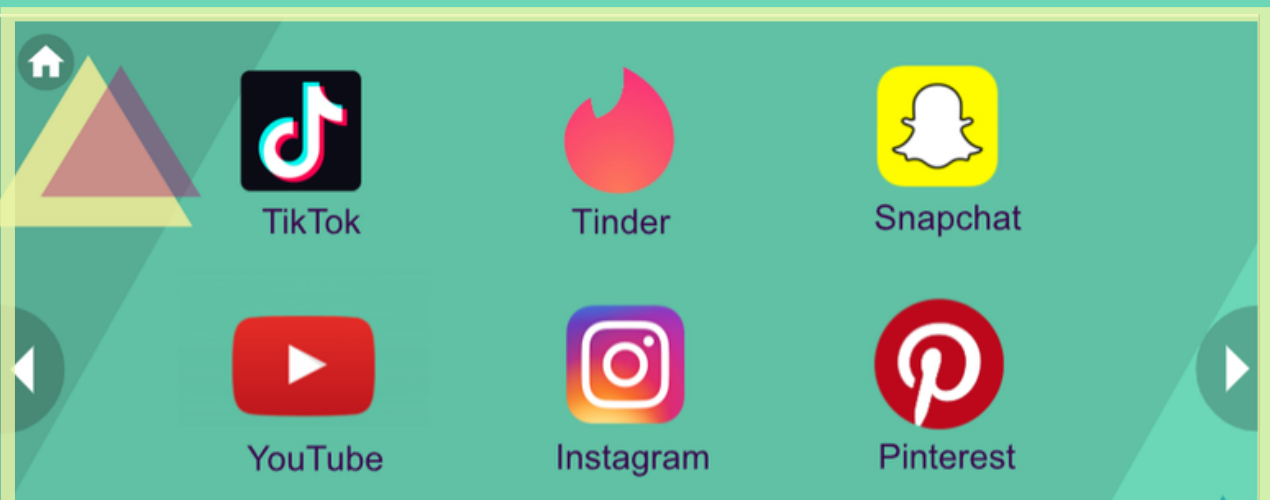
Instagram

Pinterest

A Snapchat a klasszikus csevegés lehetőségét biztosítja. A platformon fotókat és videókat oszthatunk meg, amelyeket barátaik csak korlátozott ideig láthatnak a törlésük előtt (nem kerül tárolásra sehhol).

A YouTube egy ingyenes videómegosztó webhely, amely megkönnyíti az online videók megtekintését. Akár saját videókat is létrehozhatunk és feltölthetünk, hogy megoszthassuk másokkal.

Az Instagram egy népszerű fotómegosztó alkalmazás, melynek segítségével kapcsolatba léphetünk márkákkal, hírességekkel, influencerekkkel, barátokkal.

Az előző diák segítségével több népszerű közösségi oldal céljával ismerkedhettél meg.

Próbáld felsorolni egyéb közösségi platformokat amiket használsz, mond el mi a céljuk!

Ne felejts el az információ gombra kattintania bal alsó sarokban.

A közösségi hálózatok olyan online szolgáltatások, amelyek összekötik az embereket az interneten segítségével. A felhasználók személyes profilt hozhatnak létre, hogy kommunikálni tudjanak másokkal (szövegesen vagy hangüzenetekkel).

Mi a célja ezeknek a platformoknak?

- Kommunikáció: lakóhelytől függetlenül tudunk így kapcsolatot tartani bárkivel
- Ismerkedés: segítségével találhatunk életre szóló barátokat, de olyan emberrel is megismerkedhetünk, akivel nem akarunk többé semmit sem csinálni
- Szórakozás: a platformokon fényképeket és videókat oszthatunk meg, hozzászólhatunk tartalmakhoz, játszhatunk.
- Információkeresés: konkrét információ keresése, azok valóságának ellenőrzése
- Relaxáció: intuitív és vonzó környezet.
- Tapasztalat megosztás: fontos itt észben tartani, hogy van amit szabad és van amit nem szabad megosztani
- Bevéterszerzés: A felsorolt előnyök mellett a pénzszerzés is célja ezeknek a platformoknak. Amellett, hogy túlzott használatuk függőséget okoz, algoritmusok segítségével hirdetéseket oszthatnak meg velünk, amivel a platform üzemeltetője pénzt keres.

- **Mit mutatunk meg az interneten?**

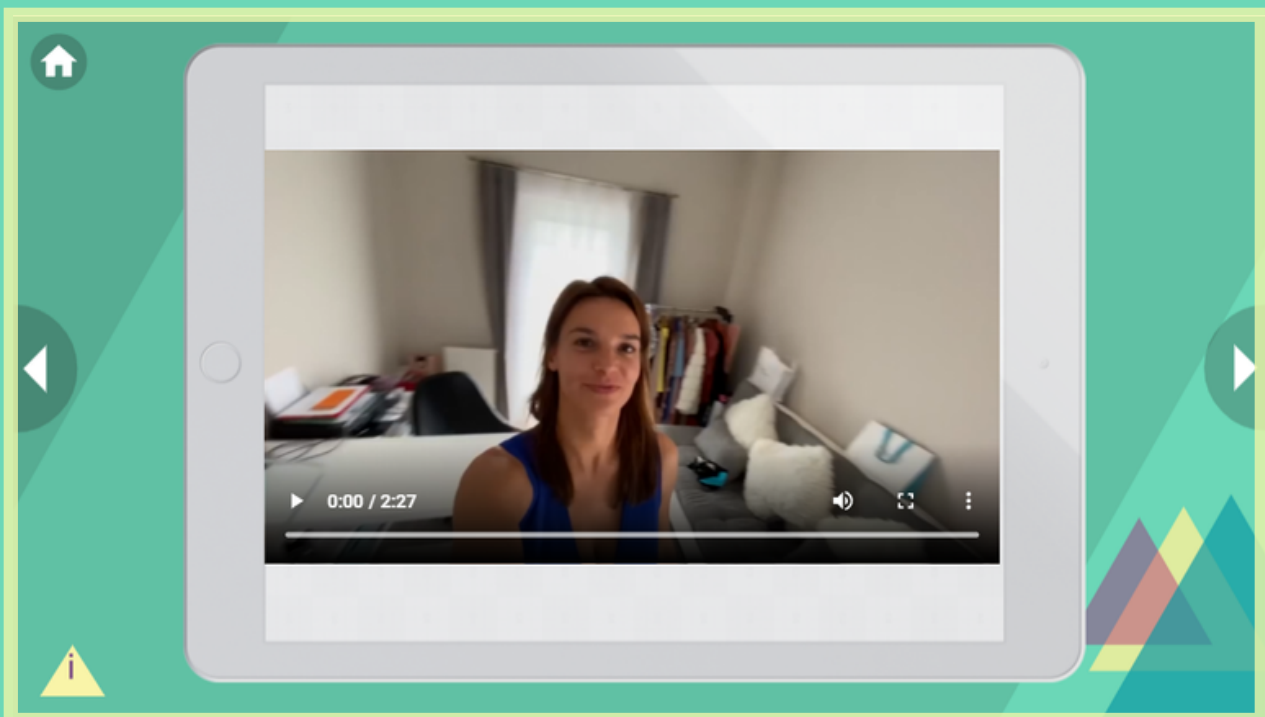
Egyes felhasználók rengeteg információt megosztanak követőikkel a közösségi hálózatokon.

Mi a helyzet veled?

Milyen információkat adsz meg magadról a különböző közösségi platformokon?

A példában egy népszerű Youtubert látsz. Nézd meg a videó részletet (az egész videó 12 perc hosszúságú a [YouTube-on](#), ezért csak érdekes részeket választottunk ki).

Nyomd meg a lejátszás gombot!

Láttál már hasonló videót az interneten?

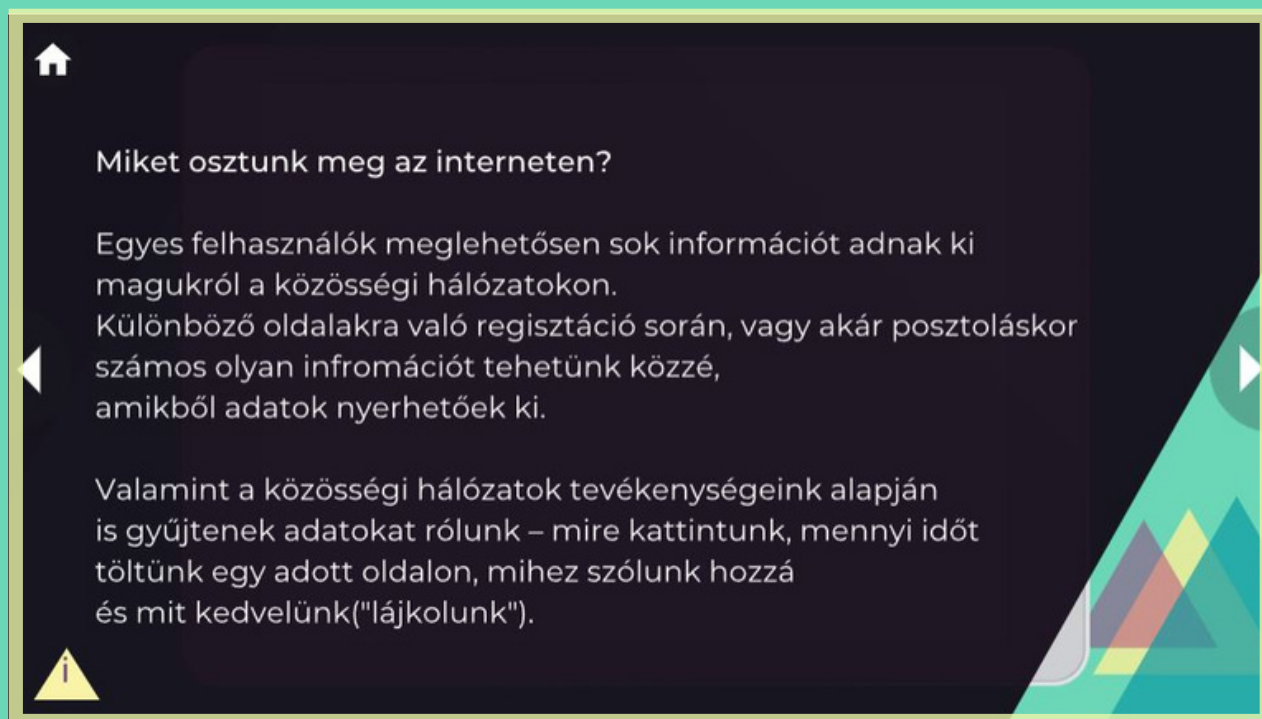
Normálisnak tartod, hogy valaki nyilvánosan megoszt ilyen információkat? A videót rajongók, azaz idegenek látják.

Ez a videó hordozhat bármilyen kockázatot? Mit és miért?

ÉRDEKES TÉNY

A Facebook **több ezer adatot tárol** felhasználóiról, aminek köszönhetően meg tudja jósolni a viselkedésüket, és így befolyásolhatja a megjelenített információkat.

Ez hatással lehet a véleményünkre, és hatással lehet ránk.

Feladat: Add meg a nevedet a Google-on, és nézd meg, mit tudhatsz meg magadról az interneten.

A következő diákon az előbbieken bemutatott videóból látsz képeket. Vess egy pillantást a fotókra, és gondold át, mit látsz azon, majd válaszolj a következő kérdésekre:

- Fontosak-e a követők számára azok az információk, amiket a youtuber említ a videójában?
- Milyen információkat tudsz meg a videóból?

Ne felejts az infó gombra kattintani a bal alsó sarokban!

A videó megnézését követően, mit tudhatunk meg a YouTuber-ről?

A YouTuber szívesen megmutatja nekünk az egész házat, szobáról szobára.

Mire használhatóak a YouTuber által megosztott információk?

Egy átlagos rajongó, a videóból extra információk tudhat meg az egyik kedvenc YouTuber-éről.

Egy rossz szándékú ember olyan információkat tudhat meg a videóból, amelyek egy esetleges betörésnél hasznosak lehetnek számára (ablakok száma, bejutási lehetőségek a házba).

A Youtuber által a videóban különböző értékes felszerelések kerülnek bemutatásra.

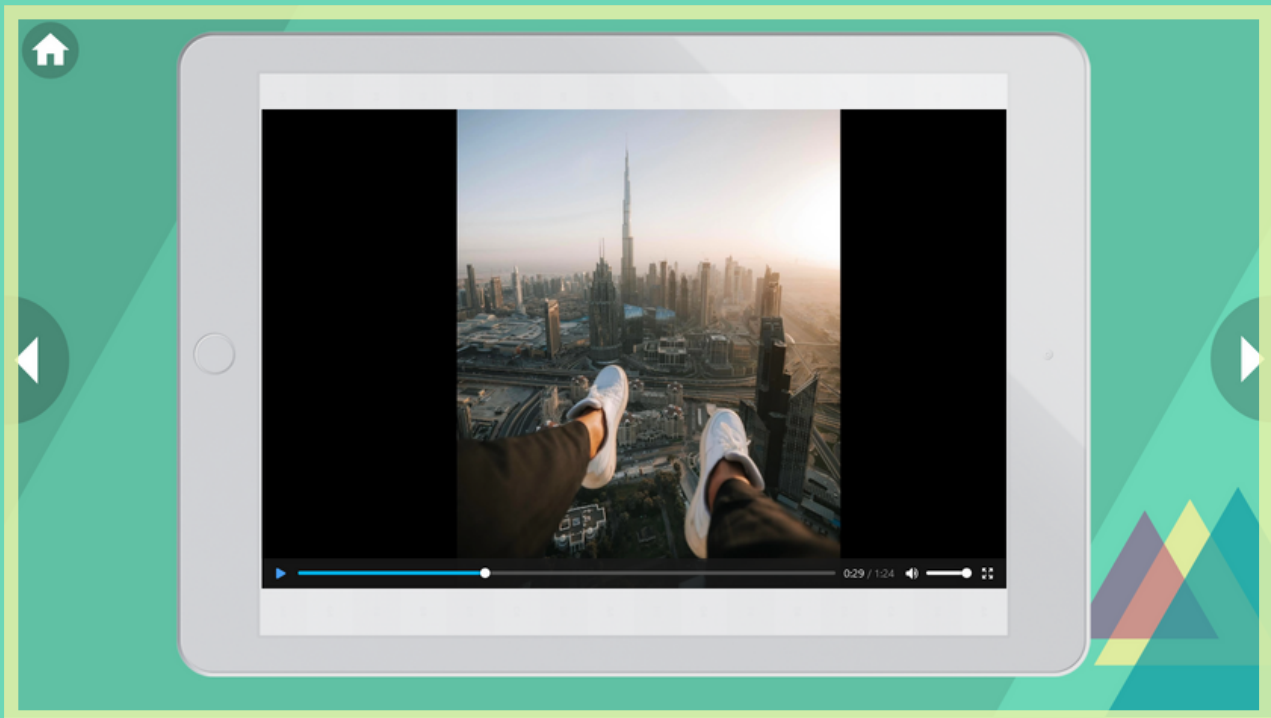
Egy rossz szándékú ember, megtudhatja a videóból, hogy milyen értéktárgyakat tudna ellopni. Az egyenként haszontalannak tűnő információk összerakását követően, tudhatja már azt is, hogy hogyan néz ki a ház többi része, hogy hol helyezkednek el ablakok és, hogy hol lehet bejutni a lakásba. Ezt követően a pontos cím kiderítése a legkönnyebb dolog már!

Ne felejtjük el, hogy a közösségi hálózatok is gyűjtenek adatokat rólunk, a tevékenységünk alapján (mire kattintasz, mennyi időt töltesz az oldalon, mit kommentálsz, mit kedvelsz...)

Pl. információk alapján: kit követsz, mit kommentálsz, és milyen hashtageket használasz, nem nehéz kideríteni, mit szeretsz, milyen vagy (tisztességes, agresszív, pesszimista, vicces...?), hogyan gondolkodsz, milyen politikai és egyéb véleményed van...

• Üdvözlünk az Instagram világában - példa videó

Helyezkedj el kényelmesen és nézd meg a következő videót!

Válaszoljon a következő kérdésekre:

- Mit mutatnak be a látott fotók?
- Milyen közösségi hálózaton láttál már hasonló tartalmakat?
- Felismeresz valakit a fotókról?

Pl.:

- Kendall Jenner (influenszer/modell)
- Kylie Jenner és Kim Kardashian (influenszer/modell/divat ikon/vállalkozó)
- Anny Swanky (influenszer/modell) és barátja luca_rossi10 (gyakran jelennek meg luxus életet, stílusos fotókat luxus termékekkel)
- Justin Bieber (énekes)
- Ariana Grande (énekes)

Gyakran látod őket?

Az előbbi videóban Instagram tartalmakat láttál, melyek kapcsán különböző érzéseid lehettek. Irigyelted őket, olyan életet akarnál, amelyet a képeken látsz?

A közösségi hálózatok veszélyesek.

Függőséget okoznak, akár csak az alkohol vagy a szerencsejáték.

Hogyan?

A Facebook kiváló szakértői csapatot alkalmaz, akik optimalizálják a felhasználói élményt., emiatt újra és újra visszatérnek a felhasználók a platformra.

Ha valaki magányosnak érzi magát, elég csak a Facebookot, a Tindert vagy a Snapchatet használni. Ahol "jutalmakat" kaphat: szíveket, kedveléseket és hozzászólásokat. De ez csupán illúzió.

Minél több időt tölt valaki ezen platformok használatával egyre nagyobb frusztrációt érezhet.

Mit gondolsz, a közösségi hálózatok (vagy általában az internet) miért olyan vonzó az emberek számára?

Lehetséges válaszok:

- Szinte minden információ elérhető itt (bármikor)
- Válaszokat kapunk bármilyen kérdésre (amit talán félünk/szégyenlünk megkérdezni másoktól)
- Az általunk meghatározott mértékben láthatóak információk rólunk (nem teszem közzé azt, amiről azt akarom, hogy mások ne tudjanak),
- A kikapcsolattartás lehetősége
- A lehetőséget, hogy megtaláljuk a szórakozás különböző lehetőségeit
- Valaki másnak akarja kiadni magát / kamu profillal való jelenlét

Az infó gombra kattintva megtudhatod mit jelent a felhasználói élmény kifejezés.

Az előbbi videóban Instagram tartalmakat láttál, melyek kapcsán különböző érzéseid lehettek. Irigyelted őket, olyan életet akarnál, amelyet a képeken látsz?

Mi az a „felhasználói élmény”?

A közösségi hálózatokon keresztül küldött üzeneteknek, értesítéseknek és figyelmeztetéseknek relevánsnak, időszerűnek és jól megírtak kell lenniük ahhoz, hogy hatékonyak legyenek.

A felhasználókat egyre inkább leterheli a rendszeresen kapott információ mennyisége, ezért az ezeken a csatornákon küldött üzeneteket jól meg kell tervezni, hogy felkeltsék a felhasználók figyelmét.

De ez csupán illúzió.

Minél több időt tölt valaki ezen platformok használatával egyre nagyobb frusztrációt érezhet.

- "Tettesd, amíg el nem éred."

Ebben a részben szeretnénk bemutatni, hogy az általad fogyasztott tartalmaknak milyen buktatói vannak.

Biztosan te is használod az instagramot, hogy követhesd a barátaidat. Követsz ismert embereket(modelleket, sportolókat...), hogy lásd, hogyan élnek valójában?

De ez a világ valódi?

Az emberek mindig a lehető legjobban akarnak kinézni a fényképeken, amiket kipoztolnak. Mindent megtesznek fotóik tökéletesítéséért, hogy minél több megosztás és kedvelést kapjanak.

Te szoktad szerkeszteni a fotóidat?

Észreveszed ha mások szerkesztett fotót tesznek közzé?

A következő dián három példát látsz. Keresd meg rajtuk, hogy hol látszik, hogy szerkesztették őket!

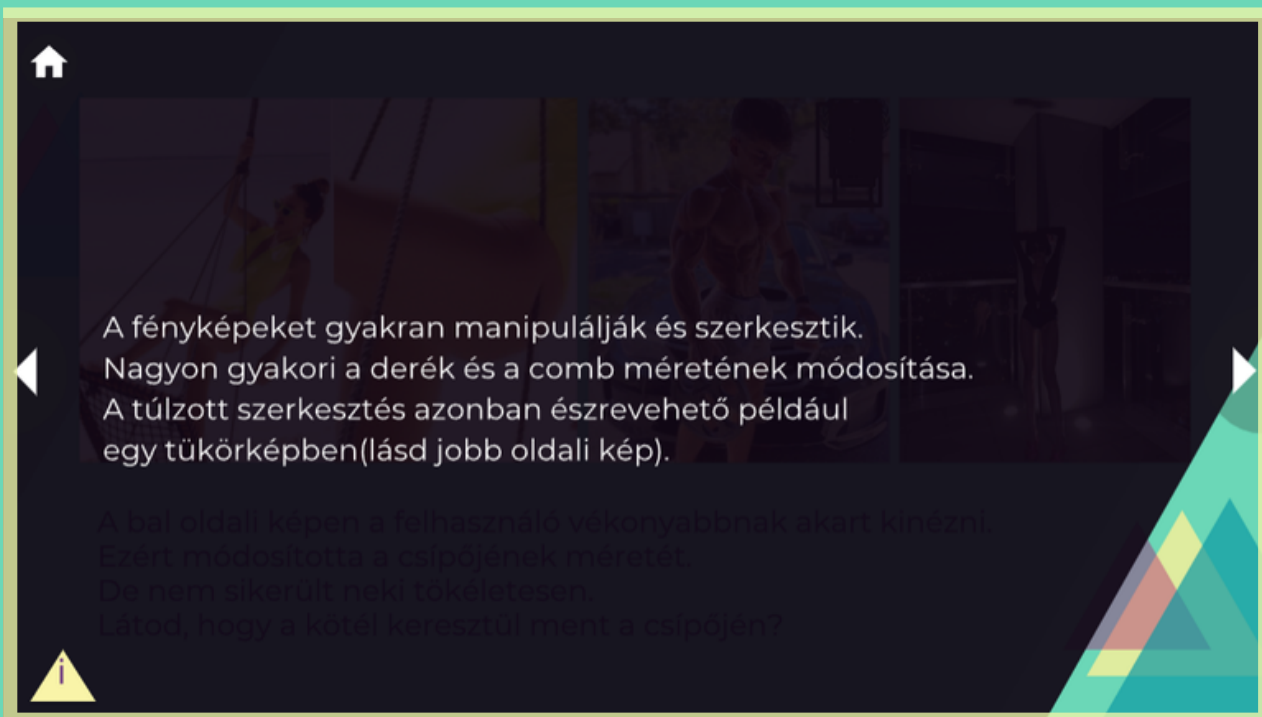
A bal oldali képen a felhasználó vékonyabbnak akart kinézni.
Ezért módosította a csípőjének méretét.
De nem sikerült neki tökéletesen.
Látod, hogy a kötélt keresztül ment a csípőjén?

Észrevetted, hogy a kötélt átfut a tengerparti nyaralást élvező lány combján?

Vagy nézd meg a fiút, aki feljavította az izmait. Ebben az esetben egy kicsit túlzásba esett, nem?

Végül, megcsodálhatod a lány gyönyörű lábait, aki az üvegfal mellett áll. De vess egy pillantást a tükröződésre!

Kattints az információs gombra!

A fényképeket gyakran manipulálják és szerkesztik.
Nagyon gyakori a derék és a comb méretének módosítása.
A túlzott szerkesztés azonban észrevehető például egy tükröképben (lásd jobb oldali kép).

A bal oldali képen a felhasználó vékonyabbnak akart kinézni.
Ezért módosította a csípőjének méretét.
De nem sikerült neki tökéletesen.
Látod, hogy a kötélt keresztül ment a csípőjén?

Ezen a dián több ismert ember fényképét láthatod.

Híresek és gyönyörűek, és a fotóikat rengetegen kedvelik. De a valóságban, ezek mögött az emberek mögött egy csapat szerkesztő dolgozik, akik gondoskodnak a megfelelő fotó elkészítéséről, amit aztán közzétesznek a közösségi médiában. Nagyon ritka, hogy szerkesztés nélküli fotók jelenjenek meg a nyilvánosság előtt.

Meg tudod mondani, hogy egy-egy adott híresség két fényképe közül melyik a szerkesztett fotó, és melyik az eredeti?

Az emberek nem csak az arcukat szerkesztik, hanem azokat a helyeket is, ahol fényképezkednek, vagy amit fényképeznek.

Nézd meg a következő dián szereplő képeket.

Látod a felhőket a dia jobb oldalán lévő képeken?

Ez az influencerszer kísértetiesen ugyanazokat a felhőket használja minden fényképen.

Nézd meg a bal képeket! Megtalálod a különbségeket?

Ne felejtse dia bal sarkában található info gombra kattintani.

Az emberek nem csak az arcukat szerkesztik, hanem azokat a helyeket is, ahol képeket készítettek.

Az emberek nem csak az arcukat szerkesztik, hanem azokat a helyeket is, ahol képeket készítettek.

Nézd meg, a dia bal oldalán látható képet.

A bal kép az Instagramra készült, a jobb oldali a valóságot mutatja.

Magyarázat a képhez:

Bali szigetén található a Lempuyang-templom.

A bal oldali képen egy gyönyörű kék tavat is látsz a templom előtt. A probléma az, hogy ez a tó nem létezik.

Egy helyi fotós egy közösséges tükör segítségével hozza létre a hatást.

INSTAGRAM

REALITY

Ne feledd!

- Mindenki CSAK egy tökéletes életet próbál bemutatni a közösségi médiában.
- A látott fotók és videók szerkesztettek, nem a valóságot mutatják.
- Azoknak a posztoknak is, amikor egy felhasználó "felfedi" a természetes megjelenést vagy akár bevallja, hogy depressziós mögöttes célja van.
- Senki sem oszt meg hétköznapi dolgokat.
- Mindenki megszépíti a bejegyzéseit (még a kedvenc hírességedet is).

Talán sokan irigylitek az Instagram-befolyásolók életét.

- "Milyen tökéletes életük van."

De a valóságban boldogtalanok, mert állandóan meg kell szerkeszteniük az életüket, képeiket. Hamis benyomást keltenek.

A fenti példák nem arra szolgálnak, hogy kioktassanak, A lényeg az, hogy felismerheted a szerkesztéseket egyedül. Ami úgy tűnik, hogy csak egy ártatlan szerkesztés, az hatással lehet más emberekre. Lehet, hogy valaki kevésbé érdekesnek vagy vonzónak érzi magát (ami talán annak köszönhető, hogy valótlan tartalmakat lát az interneten) ezért szerkeszti a fotóit.

Ami fontos, a szerkesztés politikai kontextusban is használható, például egy úgynevezett deepfake-ban (ezt a kifejezést részletesebben a „**Hírek és álhírek**” leckében fejtjük ki).

Ez a lecke ennek a jelenségnek a bevezetője. Ezért fontos, hogy tisztában legyünk ezekkel, és ügyeljünk rájuk.

• Tartalom szerkesztés

A közösségi média tartalmakat gyakran szerkesztik, de miért tehetik ezt? Az egyik válasz a haszon, a tökéletesen beállított és szerkesztett képekkel/videókkal követőket akarnak szerezni, hírnevet, majd jövedelmet.

Miért csinálják ezt az emberek ?

- hogy követőt szerezzenek
- hogy pénzt keressenek
- mert a "lájkok" dopamint termelnek, amely egy olyan vegyi anyag, amely az élvezethez kapcsolódik

Mi ebből a tanulság?

- ne érezd kevesebbnek magad , a ilyen tartalmak nézegetése után
- ne akarj olyan lenni megszállottan, mint akit/akiket követsz
- ne feledd, hogy nem a valóságot látod, nem ezt kell elérned

Fontos megjegyezni, hogy a közösségi hálózatok nem csak a barátokkal való kommunikációra, hanem a különböző felhasználók profitálására is szolgálnak.

Ezeket az embereket influencereknek hívják.

Hallottad már ezt a kifejezést?

Írd le a saját szavaival, hogy mit jelent ez a kifejezés?

Először válaszoljon a kérdésekre, majd kattintson az info gombra.

Miért csinálják ezt az emberek ?

- hogy követőt szerezzenek
- hogy pénzt keressenek

Kit nevezünk influencernek? termelnek, amely egy olyan vegyi anyag, amely az élvezethez kapcsolódik

Az influencer az, aki hatalma, tudása, pozíciója vagy kapcsolatai miatt képes befolyásolni a követői vásárlási döntéseit.

- ne érezd kevesebbnek magad , a ilyen tartalmak nézegetése után
- ne akarj olyan lenni megszállottan, mint akit/akiket követsz
- ne feledd, hogy nem a valóságot látod, nem ezt kell elérned

Az influencer kifejezés azért jött létre, mert vannak olyan személyek, akik a szavaikkal, cselekedeteikkel, vagy akár külső megjelenésükkel (pozitívan vagy negatívan) tudják befolyásolni a környezetüket/követőiket.

Az influencerek gyakran az úgynevezett termékmegjelenítés révén népszerűsíti a terméket. De többet megtudhatsz minderről a „**Marketing és reklám**” leckében.

• Képregény - Kenutúra

A lecke első részében a közösségi hálózatokra összpontosítottunk. Ebben a részben az aktív felhasználó szemszögéből vizsgáljuk meg a közösségi hálózatokat.

A következő diákon egy képregényt láthatsz.

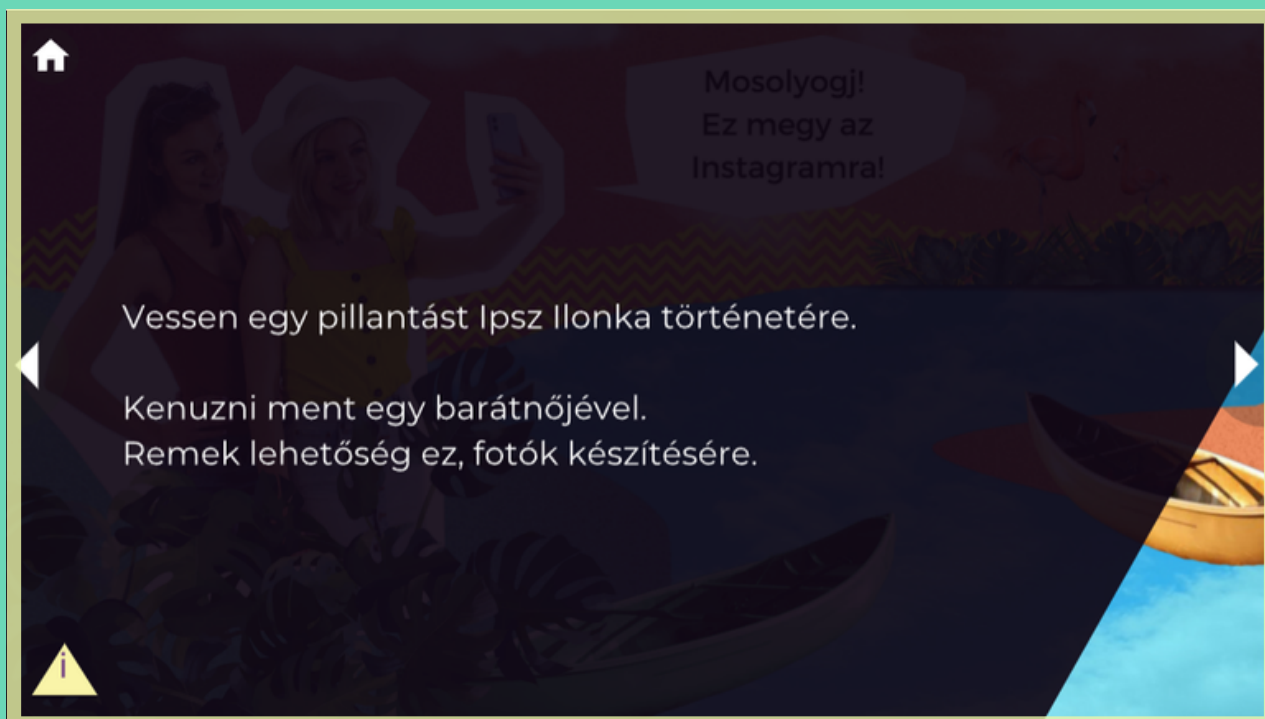
A történet egy nyári táborban játszódik vízparton. A főszereplők a szabadidejüket jöttek ide eltölteni.

Ilonka csak egy képet készít a barátnőjével. A fotó egy kedves emlék, de a közösségi hálóra való posztolásra is alkalmas.

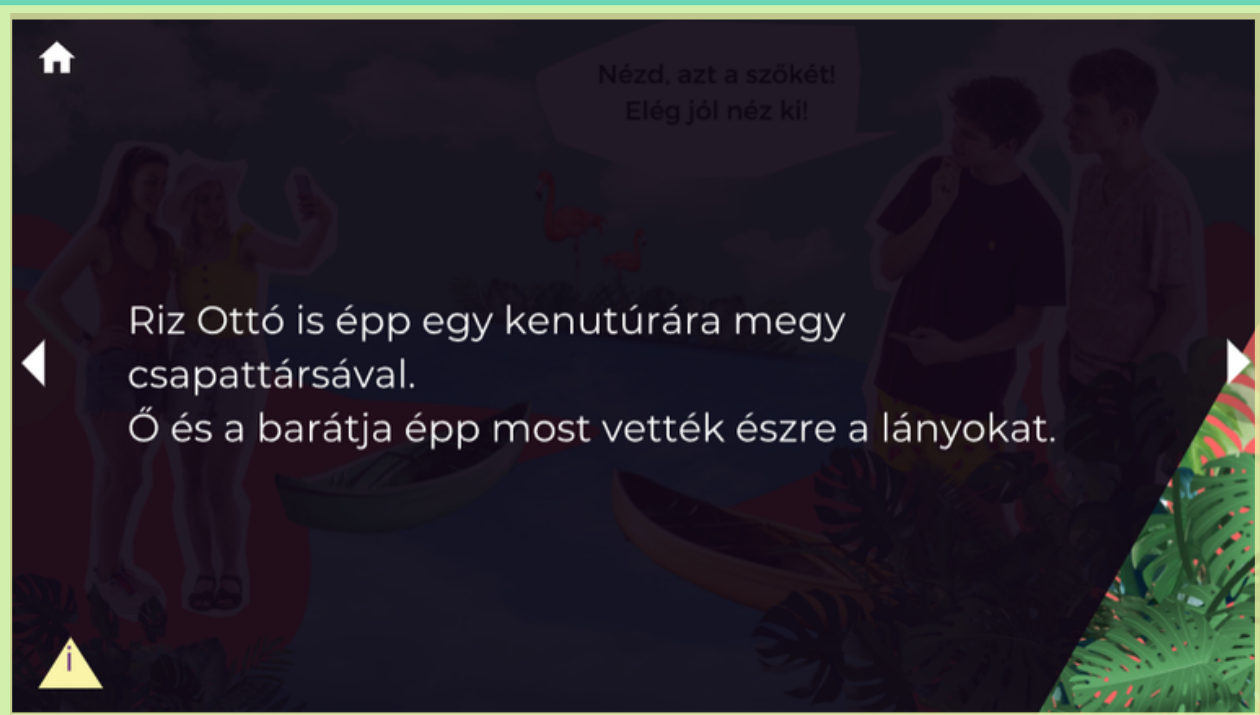
Kattints az info gombra.

Nézd, azt a szőkét!
Elég jól néz ki!

Míg a lányok fotóznak, Ottó és a barátja arra sétáltak. Ez egy természetes szituáció. Jó lenne, ha Ottó most odamenne és bemutatkozna. A mi történetünkben azonban a jelenet egy kicsit másképpen alakul.

Nézd, azt a szőkét!
Elég jól néz ki!

Riz Ottó is épp egy kenutúrára megy
csapattársával.
Ő és a barátja épp most vették észre a lányokat.

A hagyományos bemutatkozás helyett Ottó kutatni kezdett a közösségi média felületeken. Hogy tudta Ottó megtalálni Ilonka fényképét? Mit tudott meg Ilonkáról? Először gondold át a válaszodat, majd kattints az info gombra.

Hogyan sikerült Ottónak megtalálnia Ilonka fényképét?

- Az interneten/közösségi hálózatokon keresgélt (kulcsszavakat adott meg).
- Népszerű közösségi hálózatokon hashtagekre keresett rá

Mit árult el magáról Ilonka az interneten? Sorold fel, mit tudhatott meg Ottó Ilonkáról a dia segítségével!

A válasz megtekintéséhez kattints az info gombra!

 A #hashtag lehetővé teszi az azonos témájú bejegyzések megtalálását. Ennek segítségével, könnyebben találhatsz meg olyanokat, akik hasonló tartalmú bejegyzéseket osztanak meg, mint te – így nem csak barátaid bejegyzéseit láthatod, hanem bárkiét a világon.

A hashtagek valójában olyan kulcsszavak, amelyek lehetővé teszik, hogy gyorsabban megtalálja valaki amit keres.

 Ottó így megtudta, hogy Ilonkának:

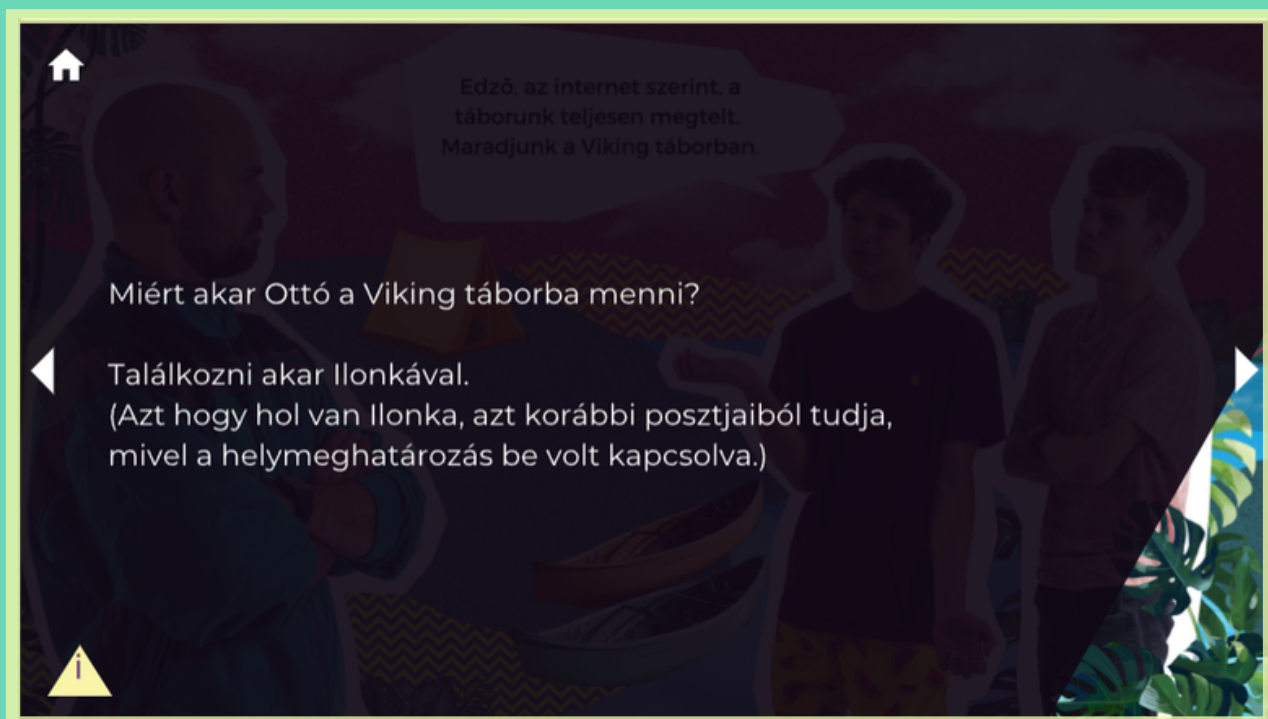
- mi a teljes neve (ennek köszönhetően más közösségi felületeken is rá tudott keresni)
- mi a hobija
- hogy hívják a barátait
- hol tartózkodik éppen
- mi a címe a kedvenc dalának
- milyen pasik jönnek be neki

Miért akar Ottó a Viking táborba menni?
A válasz az info gombra kattintva érhető el.

Ottó végre személyesen találkozott Ilonkával. Bár lenyűgözte Ilonkát, hogy Ottó micsoda úriember, fogalma sincs arról, hogy a legtöbb dolgot már korábban kiderítette róla Ottó. Mi történt este a táborban? Nézd lehetséges választ az info gombra kattintva.

🏠

Szép estét, hölgyek!
Csatlakozhatunk?

Mi történt este a táborban?

- Ottó felhasználta Ilonka profilján talált információkat, hogy a legjobb benyomást kelthesse-> úriemberként viselkedett, érdeklődött a napjai iránt és a kedvenc dalát énekelte.

Mindenkinek meg kell tudnia válaszolni a következő kérdéseket, mielőtt bármit megosztana, kommentelne, kedvelne....

- Mi ez? (Megfelel ez a tartalom nekem és másoknak?)
- Nem árthatok vele senkinek? Jogom van megosztani ezeket az információkat másokról?)
- Ki fér hozzá/fog hozzáférni ehhez a tartalomhoz.
- Milyen hatása lesz a posztnak a JÖVŐBEN? - Nem fogom szégyellni pár nap/hónap/év múlva? Nem lesz negatív hatása a jövőbeli terveimre?

Tipp:

Ha teheted, állíts be, hogy kapj értesítést arról, ha valaki megjelöl egy bejegyzésben. Így eldöntheted, hogy ez megjelenjen-e a profilodon vagy hogy megkéred-e az illetőt a bejegyzés törlésére.

◀

"Árulj el valamit, lány..." ♪♪

▶

🏠
▶

Mi történt ezután? Hogy folytatódhatott a történet, amikor Ilonka újra otthon volt?

Sajnos a történetünknek nem boldog a befejezése. A kenzús már a múlté és Ilonka megfélemezett Ottóról. Ottó azonban követte Ilonkát és felvételeket készített róla titokban. Honnan tudta Ottó, hogy mikor és hol lesz Ilonka? Kattints az info gombra.

Honnan tudta meg Ottó, hogy mikor és hol lesz Ilonka?

- Ilonka sok olyan információt tett fel magáról az internetre, ami után nem nehéz kitalálni, mit és hol csinált/ fog csinálni
- Sok digitális lábnyomot hagyott maga után.

Digitális lábnyom = A digitális lábnyom fogalma azokra a jelekre, nyomokra vonatkozik, amelyeket a felhasználó online jelenléte után maradnak, és amelyekből következtetni lehet a tevékenységére. (regisztráció egy adott oldalon, videók fel- és letöltése, kommentelés, blogolás, stb.)

A digitális lábnyomok szinte eltüntethetetlenek, attól, hogy a "törlés" gombbal törölhető egy fotó az nem garancia arra, hogy valóban eltűnt (valaki korábban lementhette már).

Posztolás = közzététel a közösségi hálózatokon.

Ottó végül megtalálta az interneten, hogy hol lakik Ilonka. Egy ártatlan találkozásból zaklatás (angolul: stalking) lett.

Tudod, mit jelent ez a kifejezés?

Kattints az info gombra!

Mit jelent a „stalking”?

Az "stalkin" (zaklatás) a Btk.-ban veszélyes tevékenységként szerepel – ami bűncselekmény. Ez egy hosszú távú és szisztematikus áldozat zaklatás, közelségkeresés... Bizonyos esetekben akár 3 évig terjedő szabadságvesztéssel is büntethető.

Mit jelent a „cyberstalking”?

A cyberstalking (online zaklatás), az interneten keresztül történik. Célpontjai lehetnek egyének, csoportok vagy akár szervezetek, és megnyilvánulhat rágalmazás vagy fenyegetés formájában. Az elkövető egyfajta kényszert érez, hogy minden lehetséges információt megszerezzen egy emberről a Facebook, Instagram, TikTok, SnapChat „stb oldalakon keresztül”.

Mit jelent a „hating” (gyűlölködés)?

Agresszív vagy gyűlöletkeltő megjegyzések írása.

Találkoztál már a zaklatás kifejezéssel?

Mit gondolsz, miért veszélyes dolog? Mit érezhet az áldozat?

Ha Ilonka megváltoztatna valamit a múltban, mit gondolsz, mi lenne az ?

- a magáninformációk nyilvános megosztása (kevesebb több)
- kommunikáció a zaklatóval (válasz és reakció nélkül hagyás)
- a szokások megváltozása (az iskolából más időben más útvonalon)
- a problémák és bizonyítékok megosztása a szülőkkel/rendőrséggel
- a barátok, tartózkodási hely megjelölése a bejegyzésben (bejegyzések jóváhagyása)

Mit gondolsz a közösségi média posztjaid hatással lehetnek a jövődre?

A digitális lábnyomokat 100%-osan eltüntetni lehetetlen. A „törlés” gombbal eltüntetett fénykép nem garantálja, hogy az valóban mindenhol eltávolításra került (alaki lehet már lementette korábban). Az is megtörténhet, hogy amikor törölni szeretnél egy fényképet vagy posztot a közösségi hálózatokon, a szolgáltató csak láthatatlanná teszi a törölt információkat, de továbbra is tárolja a szerverein.

Ha részmunkaidős állásra vagy csereösztöndíjra pályázol, bárki előre megkeresheti a rólad rendelkezésre álló információkat.

- Mire figyelj a közösségi platformok használata során?

Valószínűleg hallottál vagy láttál már ilyen mondatot: Elfogadom a személyes adatok feldolgozását. Ha van fiókod a közösségi hálózaton, biztosan találkozta veled. Bele kellett egyezned.

Egyes országokban csak 13 évesen fogadhatod el ezt a beleegyezést!

Tudd meg, mi a határ a te országodban!

Minél kevesebbet írsz magadról, annál biztonságosabban élhetsz. Ne feledd, az adatok nyomon követhetők. Ha kommentálsz egy poszt alá, könnyű bárkinek lenyomozni azt néhány év elteltével is.

Végül vess egy pillantást az info gomb szövegére.

Miután feltöltesz valamit az internetre, az ott is marad. Digitális lábnyomot hagysz magad után mindenről, amit online csinálsz.

A törlés gomb nem oldja meg a problémát. Az, hogy valamit nem látsz, nem jelenti azt, hogy nem is létezik.

Egy képernyőkép például problémákat okozhat.

Példa: Azt hiszed, hogy sikeresen töröltél egy bejegyzést, amiről a szüleidnek nem kellene tudnia, de megeshet, hogy a bátyád készített róla egy képernyőképet, amivel porszívózásra és mosogatásrasra kényszeríthet a következő néhány hónapban.

Minél kevesebbet írsz/osztasz meg magadról, annál jobb!

Tipp: Írd be a neved a Google-ba, és nézd meg, mit találsz magadról

ÉRDEKES TÉNY

- a pipl.com, a yasni.com egy adott személyre vonatkozó információk keresésére használható
- vannak oldalak (pl. archive.org), ahol megtudhatod, hogy nézett ki a kedvenc weboldalad 15 évvel ezelőtt

Mit kell elkerülni?

Írd le, hogy mit kell elkerülni, és hogy hogyan viselkedj biztonságosan a közösségi hálózatokon – milyen tanácsot adnál a szüleinek, nagyszüleinek vagy tanárainak?

Hasonlítsa össze a szöveget az alábbi információkkal.

Jó lenne:

- figyelni az idegenekre, akik kapcsolatba lépnek veled a közösségi hálózatokon keresztül - Ellenőrizd, ki ül a billentyűzet mögött a másik oldalon.
- nem küldeni személyes adatokat az interneten keresztül (senkinek – még a nagyinak sem) - A digitális lábnyomok vagy megtévesztő alkalmazások miatt a személyes adataid hamarosan mindenki számára könnyen hozzáférhetőek lesznek, és így könnyen visszaélhetnek velük.
- nem hinni el mindent, amit láatsz (sok dolog a közösségi hálózatokon hamis) - Százszor ismételt hazugság lesz az igazság – látod ugyanazt a bejegyzést sok barátod idővonalán? Arra következtetsz, hogy lehet benne valami érdekes?
- Nem foglalkozni a spam-mel

Spamming = kéretlen és többnyire bosszantó információk küldése/megosztása e-maileken, üzeneteken, hozzászólásokon keresztül...

Amikre jó ha odafigyelsz:

- amikor üzenetet kapsz (figyelj a nyelvtanra, a címre és a feladóra)
- vigyázz a felugró ablakokra (gyorsan rákattintva bármire, ami megjelenik a képernyőn, visszafelé sülni el; vigyázz a csábító nyereményekre is, ez általában egy megtévesztés – melyik cég adna el iPhone-okat minden nap?)
- mit töltesz le és telepítesz a készülékedre? (Válassz ellenőrzött és megbízható weboldalakat)

Ha automatikusan rákattintasz mindenre, előfordulhat, hogy valaki:

- információt gyűjt rólad a tudtod nélkül
- elmenti a tevékenységeidet –például amikor belépsz az internetes banki felületre
- feltöri a készülékedet távolról
- károsítja vagy törli a fájljaidat
- hozzáférést kap a fiókjaidhoz
- az alkalmazások és fiókjaid közti párosításnak köszönhetően, hozzáfér más eszközeidhez is

Felhasználási feltételek = amit egy személy elfogad egy fiók/applikáció használatáért cserébe.

Ezek azok a szövegek, amelyeket a felhasználók túlnyomó többsége nem olvas el.

Pedig kellene!

Ha nem olvasod el, hogy mibe egyezel bele pl. a számlanyitáskor, akkor a szolgáltató tudtodon kívül olyan műveleteket hajthat végre a számládon, amelyeket egyáltalán nem akarsz.

Ha van egy fiókod a közösségi hálózaton, nagyon valószínű, hogy ezeknek a pontoknak a nagy része hatással lesz rád.

Részletek a Facebook Általános Szerződési Feltételeiből:

- A kapcsolataidra, a választásaidra, a beállításaidra, valamint a termékeinkben és rajtuk kívül megosztott tartalmakra és végzett műveletekre vonatkozó adatok alapján például személyre szabjuk a felhasználói élményedet.
- Az adatokat felhasználva javaslatot teszünk neked és másoknak például arra, hogy mely csoportokhoz csatlakozz, mely eseményeken vegyél részt, milyen Facebook-oldalakat kövess, vagy melyeknek küldj üzenetet, milyen műsorokat nézz, és kiket jelölj ismerősnek.
- Engedély az általad létrehozott és megosztott tartalmak felhasználására:
- Jogosultság a neved, a profilképed, valamint a hirdetésekkel és támogatott vagy kereskedelmi tartalmakkal végzett műveleteidről szóló adatok felhasználására
- Az általad használt vagy letöltött szoftverek frissítésének engedélyezése

(Forrás: <https://www.facebook.com/legal/terms>)

Következtetés

Ne feledd, nem minden igaz, amit az interneten láatsz.

Amikor megosztasz vagy posztolsz valamit, gondoldj arra, hogy ki fogja látni, és milyen hatással lehet az rád a jövőben.

Olvasási lista

- Vyhnánová, E. – Losekoot, M. (2019). Jak na Sítě. Jan Melvill Kiadó.
- Rogers, V. (2011). Kyberšikana. Portál vagyok.
- Boyd, D. (2017). Je to složitější. Akropolis vagyok.
- Institut für Digitale Etik (2020): Zehn, Webforrás: https://www.klicksafe.de/fileadmin/media/documents/pdf/klicksafe_Materialien/Jugendliche/ZehnGebote_DigitaleEthik_Booklet.pdf
- Watchyourweb YouTube Kanal. Internetes forrás: <https://www.youtube.com/user/watchyourweb/videos>
- Klicksafe vagyok. (2020). Tun bei CYBER-MOBBING? TIPPS FÜR JUGENDLICHE. Internetes forrás: https://www.klicksafe.de/fileadmin/media/documents/pdf/klicksafe_Materialien/Jugendliche/KMA22_Cyber_Mobbing_ErsteHilfe_App_Flyer_web.pdf

Hivatkozások

- Pospíšil, Jan a ZÁVODNÁ, Lucie Sára. Mediální výchova. Kralice na Hané: Computer Media, 2009. ISBN 978-80-7402-022-3.
- Nešpor, Karel. Návykové chování a závislost. Portál, 2000. ISBN 80-7178-432-X.
- Blinka, Lukáš a kolektiv. Online závislosti. Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5311-9.
- 10 věcí, které jste nevěděli o instagramu. Fashionzoom.cz [online]. Divat zoom 2016 (2021. április 7.). Elérhető: <http://www.fashionzoom.cz/10-veci-ktere-nevedeli-instagramu/>
- 12 nejznámějších sociálních sítí současnosti i minulosti – které vás minuly? Flexinit.cz [online]. Flexinit, © 2019–2020 (2021. április 7.). Elérhető: <https://www.flexinit.cz/technologie/12-nejznamejsich-socialnich-siti-soucasnosti-i-minulosti-ktere-vas-minuly/>
- Bezpečně online [online]. Praha esetében: Seznam.cz, © 1996–2020 (2021. április 12.). Elérhető: www.seznamsebezpecne.cz
- Bezpečnost v online prostředí. Internetembezpecne.cz [online]. Karlovy Vary: BIBLIO Karlovy Vary, 2016 (2021. április 12.). Elérhető: <https://www.internetembezpecne.cz/wp-content/uploads/2017/03/Roman-Kohout-Bezpecnost-v-online-prostredi.pdf>
- Brexit. Ceskatelevize.cz [online]. Praha esetében: Česká televize, © 1996–2020 (2021. április 28.). Elérhető: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12993476435-brexite/21938148556/>
- Co jsou sociální Sítě. Bezpecnyinternet.cz [online]. (2021. július 7.). Elérhető: <http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/co-jsou-socialni-site.aspx>
- České děti a Facebook 2015. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, 2015 (2021. április 26.). Elérhető: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/76-ceske-deti-a-facebook-2015/file>
- České děti v kybersvětě. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: O2 Czech Republic a Centrum rizikové virtuální komunikace, 2019 (2021. május 4.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/117-ceske-deti-v-kybersvete/file>

- Doporučené očekávané výstupy jako metodická podpora pro začleňování průřezových témat do švp a výuky. Nuv.cz [online]. Praha esetében: NPI ČR, © 2011-2021 (2021. május 10.). Elérhető: <http://www.nuv.cz/vystupy/doporucene-ocekavane-vystupy-1>
- EU Kids Online 2020. Eukidsonline.net [online]. Brno: Masaryk Egyetem, 2020 (2021. július 20.). Elérhető: <https://www.lse.ac.uk/media-and-communications/assets/documents/research/eu-kids-online/reports/EU-Kids-Online-2020-March2020.pdf>
- Indie zakázala desítky čínských aplikací, bojí se ohrožení bezpečnosti. Irozhlas.cz [online]. Praha esetében: Český rozhlas, 2020 (2021. augusztus 6.). Elérhető: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/cina-indie-aplikace-tiktok-wechat-shaerit-zakaz_2006291931_elev
- Jak se chránit na sociálních sítích. O2chytraskola.cz [online]. Praha esetében: Nadace O2, 2021 (2021. április 15.). Elérhető: <https://www.o2chytraskola.cz/clanek/21/zabezpeceni-socialnich-siti/2419>
- KDO nás dezinformuje? Aktuální přehled hlavních zdrojů a šířitelů álhírek v Česku. Forum24.cz [online]. Praha esetében: Fórum, 2017. május 6. (2021. május 6.). Elérhető: <https://www.forum24.cz/kdo-nas-dezinformuje-aktualni-prehled-hlavnich-zdroju-a-siritelu-fake-news-v-cesku/>
- Ministerstvo vnitra České republiky. Mvcr.cz [online]. Praha esetében: Ministerstvo vnitra České republiky, © 2020 (2021. április 13.). Elérhető: <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/gdpr-web-legislativa-legislativa.aspx>
- 2021 júliusától a legnépszerűbb közösségi hálózatok világszerte, az aktív felhasználók száma szerint rangsorolva. Statista.com [online]. New York: Statista Inc., 2020 (2021. május 6.). Elérhető: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>
- Nařízení evropské parlamentu a rady (EU) 2016/679. EUR-lex.europa.eu [online]. Luxemburg: AzEurópai UnióKiadóhivatala, 2016 (2021. április 15.). Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=CS>
- Nevyžádaná obchodní sdělení. Uoou.cz [online]. Praha esetében: Úřad pro ochranu osobních údajů, 2013 (2021. április 22.). Elérhető: <https://www.uoou.cz/nevyzadana-obchodni-sdeleni/d-6273>

- Objevte Kouzlo čokolády ORION [online]. Pozsony: Nestlé, © 2016 (2021. április 7.). Elérhető: <https://www.orioncokolada.cz/>
- OD kolika na sociální Síť bez souhlasu rodičů? Návrh vlády szakértő zaskočil. Globe24.cz [online]. Praha esetében: Incorp, 2018 (2021. július 15.). Elérhető: <https://globe24.cz/domov/55363-od-kolika-na-socialni-site-bez-souhlasu-rodicu-navrh-vlady-experty-zaskocil>
- Ochrana osobních údajů na sociálních sítích. Bezpecnyinternet.cz [online]. (2021. április 8.). Elérhető: <http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/ochrana-osobnich-udaju.aspx>
- Příběh – Stalking končí i vraždami. Bkb.cz [online]. Praha esetében: Bílý kruh bezpečí, 2008 (2021. augusztus 16.). Elérhető: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/pribehy-obeti/pribeh-stalking-konci-i-vrazdami/>
- Příběh z poradny – Stalking. Bkb.cz [online]. Praha esetében: Bílý kruh bezpečí, 2016 (2021. április 28.). Elérhető: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/pribehy-obeti/pribeh-stalking/>
- Rizika používání sociální Síť Facebook. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, © 2017 (2021. április 28.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/41-rizika-pouzivani-socialni-site-facebook/fil>
- Stock snímky, Obrázky bez autorských poplatků, ilustrace a videa – iStock [online]. Calgary: Getty Images, © 2021 (2021. május 14.). Elérhető: <https://www.istockphoto.com>
- Stránka Greenpiss uráží ekology. Stopy od ní vedou až k Tykačovým investicím do uhlí. Aktualne.cz [online]. Praha esetében: Economia, 2019 (2021. július 29.). Elérhető: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/stranka-greenpiss-urazi-ekology-stopy-od-ni-vedou-az-k-tykac/r~125474e087a411e98aa4ac1f6b220ee8/>
- Stručný přehled vybraných podmínek užívání Facebooku. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, 2013 (2021. április 29.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/587-podminkyfacebooku>
- Věkové požadavky pro účty Google. Support.google.com [online]. Dublin: Google, © 2020 (2021. július 12.). Elérhető: <https://support.google.com/accounts/answer/1350409?authuser=2>
- Všeobecné obchodní podmínky. Mobilenet.cz [online]. Praha esetében: Telefónica Cseh Köztársaság (2021. május 12.). Elérhető: <https://mobilenet.cz/data/a/15287/VOP%20-%20Gorila%20mobil.pdf>

- Zákaz TikToku se odkládá. Trump podpořil dohodu o převzetí amerických operací společnosti. Irozhlas.cz [online]. Praha esetében: Český rozhlas, 2020 (2021. júnus 28.). Elérhető: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/tiktok-walmart-bytedance-oracle-cina-aplikace-appstore-donald-trump-usa_2009201722_gak
- Zákon č. 110/2019 Sb: Zákon o zpracování osobních údajů. Zakonyprolidi.cz [online]. Zlín esetében: Aion CS, © 2010–2021 (2021. május 3.). Elérhető: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-110>
- Zákon o zpracování osobních údajů – prováděcí úprava k GDPR z pohledu českého zákonodárce. Epravo.cz [online]. Praha esetében: EPRAVO.CZ, 2019 (2021. április 21.). Elérhető: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-zpracovani-osobnich-udaju-provadeci-uprava-k-gdpr-z-pohledu-ceskeho-zakonodarce-109542.html>
- „Politici na nás zapomněli, čekala jsem podporu,” říká rok po výhrůžkách prvňákům ředitelka. Romea.cz [online]. Praha esetében: Romea, 2018 (2021. júnus 25.). Elérhető: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/politici-na-nas-zapomneli-cekala-jsem-podporu-rika-rok-po-vyhruzkach-prvnakum-reditelka>
- Bezpečné heslo. O2chytraskola.cz [online]. Praha esetében: Nadace O2, © 2020 (2021. április 7.). Elérhető: <https://www.o2chytraskola.cz/clanek/3/bezpecne-heslo/3240>
- Bezpečné heslo: Zásady tvorBezpečného Hesla által. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, © 2008–2020 (2021. április 26.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/bud-v-bezpeci/83-bud-v-bezpeci-bezpecne-heslo/file>
- Co je nový trend „sharenting”? Pokud dáváte fotky svých dětí na internet, může jim to ublížit. Radiozurnal.rozhlas.cz [online]. Praha esetében: Český rozhlas, 2019 (2021. július 22.). Elérhető: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/co-je-novy-trend-sharenting-pokud-davate-fotky-svych-deti-na-internet-muze-jim-7727931>
- Co je syndrom FoMO. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, 2017 (2021. április 9.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/online-zavislosti/1229-co-je-syndrom-fomo>
- CO VŠECHNO o vás internet ví? Dejte si digitální detox a zjistěte to. Seznam.cz [online]. Praha esetében: Seznam.cz, 2017 (2021. augusztus 13.). Elérhető: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/co-vsechno-o-vas-internet-vi-dejte-si-digitalni-detox-a-zjistete-to-31982>

- Děti si na nové sociální síti Hrají na sexbomby. Predátoři o ní vědí, rodiče Často ne. Aktuálne.cz [online]. Praha esetében: Economia, 2020 (2021. szeptember 8.). Elérhető: <https://video.aktualne.cz/asocial/deti-si-na-nove-socialni-siti-hraji-na-sexbomby-predatori-o/r~bbb5a8ca4c1a11ea8776ac1f6b220ee8/?fbclid=IwAR3IWH15kFCXCOH1FuFv6kDckGRn29xaun58t3uq1iCdGB7D6mrYjLf0Bu4>
- Digitální méregtelenítés. Digitalnidetox. cz[online]. © 2015–2020 (2021. június 7.). Elérhető: <http://www.digitalnidetox.cz/>
- Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2019. Drogy-info.cz [online]. Praha esetében: Úřad vlády České republiky, 2020 (2021. június 2.). Elérhető: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33292/1057/Zaostreno%202020-05_ESPAD%202019.pdf
- Existuje závislost na internetu? E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, 2012 (2021. július 8.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/online-zavislosti/519-existuje-zavislost-na-internetu>
- RÁMCOVÁ vzdělávací PROGRAM PROGRAM ZÁKLADNÍ ŠKOLY. nuv.cz [online], 2021 (2021. április 30.). Elérhető: <http://www.nuv.cz/file/4982/>
- RÁMCOVÁ vzdělávací PROGRAM PROGRAM GYMNÁZIA. nuv.cz [online], 2020 (2021. június 2.). Elérhető: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-gymnazia>
- Fotka pivem. Nařízení porušil i předseda KDU-ČSL Jurečka, omluvil se. Denik.cz [online]. Praha esetében: Vltava LÁBE MEDIA, 2020 (2021. augusztus 23.). Elérhető: https://www.denik.cz/z_domova/marian-jurecka-pivo-20201118.html
- Fotograf tajně vyfotil lidi a porovnal to s jejich snímky na sociální síti. Co objevil? Reflex.cz [online]. Praha esetében: Cseh HÍREK CENTER, 2020 (2021. május 7.). Elérhető: <https://www.reflex.cz/galerie/fotogalerie/76509/fotograf-tajne-vyfotil-lidi-a-porovnal-to-s-jejich-snimky-na-socialni-siti-co-objevil?foto=17>
- Jak bezpečně na Wi-Fi. O2chytraskola.cz [online]. Praha esetében: Nadace O2, © 2020 (2021. július 19.). Elérhető: <https://www.o2chytraskola.cz/clanek/4/jak-bezpecne-na-wi-fi/2818>
- Jaká jsou nejčastější Hesla? Těchto příkladů se vyvarujte. Frekvence1.cz [online]. Praha esetében: Frekvence 1, 2018 (2021. április 13.). Elérhető: <https://www.frekvence1.cz/clanky/zpravy/jaka-jsou-nejcastejsi-hesla-techto-prikladu-se-vyvarujte.shtml>

- Jaké jsou různé typy virů, spywaru a malwaru, které mohou infikovat váš počítač? Dell.com [online]. Kerek szikla: Dell, © 2020 (2021. júnus 14.). Rendelkezésre álló: <https://www.dell.com/support/kbdoc/cs-cz/000132699/jak%20a9-jsou-r%20afzn%20a9-typy-vir%20af-spywaru-a-malwaru-kter%20a9-mohou-infikovat-v%20a1%20a1-po%208d%20adta%208d>
- Ještě jednou o sharentingu. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, 2019 (2021. április 9.). Elérhető: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/1611-jeste-jednou-o-sharentingu>
- MEZINÁRODNÍ STATISTICKÁ KLASIFIKACE NEMOCÍ A PÁIDRUŽENCH ZDRAVOTNÍCH PROBLÉM. Uzis.cz [online]. Praha esetében: Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, 2021 (2021. május 3.). Elérhető: <https://www.uzis.cz/res/f/008319/mkn-10-tabelarni-cast-20210101.pdf>
- Nebezpečné jevy spojené s používáním internetu a mobilních telefonů. E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, 2019 (2021. május 5.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/tiskoviny/7-skladacka-nebezpecne-jevy-logolink-mvcr/file>
- Nebezpečné pronásledování (beszélgetés). Policie.cz [online]. Praha esetében: Policie ČR, © 2020 (2021. május 12.). Elérhető: <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-nebezpecne-pronasledovani-stalking.aspx>
- Otestujte se: Chenova škála závislosti na internetu. Porada.adiktologie.cz [online]. Praha esetében: Klinika adiktologie, © 2020 (2021. július 13.). Elérhető: https://poradna.adiktologie.cz/otestujte-se/?poll_id=5
- Piráti v kraji se bouří. Tožička podle nich do Senátu patří. Novinky.cz [online]. Praha esetében: Borgis, 2020 (2021. április 19.). Elérhető: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/pirati-v-kraji-se-bouri-tozicka-podle-nich-do-senatu-patri-40315324>
- Podpora pro výuku průřezových témat v základních školách. Digifolio.rvp.cz [online]. Praha esetében: Národní pedagogický institut České republiky, 2015 (2021. május 10.). Elérhető: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=70994&view=3251>
- Prevence - Stalking. Policie.cz [online]. Praha esetében: Policie ČR, © 2020 (2021. április 14.). Elérhető: <https://www.policie.cz/clanek/prevence-stalking.aspx>

- KÖVETEM KONČÍ I VRAŽDAMI-T. Bkb.cz [online]. Praha esetében: Bílý kruh bezpečí, 2008 (2021. április 6.). Elérhető: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/pribehy-obeti/pribeh-stalking-konci-i-vrazdami/>
- Állítsd meg šikaně-t. Stop-sikane.cz [online]. Praha esetében: Nadační fond STOP šikaně, © 2020 (2021. április 23.). Elérhető: <https://www.stop-sikane.cz/co-je-sikana/>
- Šikana esetében: Rodiče pozor! Šikana mezi dětmi je skryté nebezpečí! Policie.cz [online]. Praha esetében: Policie ČR, © 2020 (2021. augusztus 30.). Elérhető: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-sikana.aspx>
- Trpíte nomofobií? Otestujte se! E-bezpeci.cz [online]. Olomouc: Centrum rizikové virtuální komunikace, 2015 (2021. augusztus 2.). Elérhető: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/1059-nomofobie>
- Za posílání menšin do plynu hrozí lidem na sítích vězení. Úřady ale Často nekonají, tvrdí právnička. Info.cz [online]. Praha esetében: CMI News, 2017 (2021. április 26.). Elérhető: <https://www.info.cz/zpravodajstvi/cesko/za-posilani-mensin-do-plynu-hrozi-lidem-na-sitich-vezeni-urady-ale-casto-nekonaji-tvrdi-pravnicka>
- Zákon č. 218/2003 Sb. Zakonyprolidi.cz [online]. Zlín esetében: Aion CS, © 2010–2020 (2021. április 21.). Elérhető: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>
- Zákon č. 40/2009 Sb: Zákon trestní zákoník. Zakonyprolidi.cz [online]. Zlín esetében: Aion CS, © 2010–2020 (2021. április 22.). Rendelkezésre álló: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-110>
-
- Závislost na internetu a počítačových hrách. Adicare [online]. Praha esetében: Adicare, 2021 (2021. június 28.). Elérhető: <https://www.google.com/url?q=https://www.adicare.cz/lecba-zavislosti-na-alkoholu/zavislost-na-internetu-a-pocitacovych-hrach/&sa=D&source=editors&ust=1627484682676000&usg=AOvVaw2YOwD5GxeClIqPtYJQhVQu>
- ZÁVISLOSTNÍ CHO VÁNÍ NA INTERNETU A HRANÍ NEKI U DĚTÍ: LÁTKOVÉ A NELÁTKOVÉ ZÁVISLOSTI Z POHLEDU ADIKTOLOGIE, DIAGNOSTIKA A PROJEVY, VÝSKYT PORUCH V POPULACI A V KLINICKÉ PRAXI, PŘEHLED VHODN-CH SLUŽEB, PREVENCE A TERAPIE. M.kr-vysocina.cz [online]. Praha esetében: Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN kontra Praze, 2017 (2021. május 12.). Elérhető: https://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4084019

- Zdraví v kyberprostoru. O2chytraskola.cz [online]. Praha esetében: Nadace O2, © 2020 (2021. július 15.). Elérhető: <https://www.o2chytraskola.cz/data/files/zdravi-v-kyberprostoru-ds4b9omcse.pdf>
- DOMI. HAPPY. [AHOJ! Ve svetru a kalhota-ch...] In: Instagram [online]. 2020. szeptember 27. (2021. május 4.). Elérhető: <https://www.instagram.com/p/CFoyXJ-HIOE/>
- IVETAZAHALKOVA. [Dneska máme upršené Počasí...] In: Instagram [online]. 2020.9.26. (2021. május 4.). Elérhető: <https://www.instagram.com/p/CFmrmfjnONk/>
- SCORPIO.ZDENKA. [V noci Hvězdná obloha...] Instagram [online]. 2020.7.26. (2021. április 28.). Elérhető: <https://www.instagram.com/p/CDHjEjQHI75/>
- ITT A METEOPRESS. [Podzim...] Instagram [online]. 2020.10.04. (2021. április 26.). Elérhető: <https://www.instagram.com/p/CF7IDW7n53U/>
- NIKE.DIOR.JORDAN. [Jég> Nike dior jordan 1...] In: Instagram [online]. 2021.3.22. (2021. június 12.)https://www.instagram.com/p/CMuC31gIRyj/?utm_source=ig_web_copy_link
- KYLIEJENNER VAGYOK. [ahogy kellene...] Instagram [online]. 2021. 04. 03. (2021. május 5.)https://www.instagram.com/p/CNNxhBFnLB8/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR0Wp3Yr5m8v43lRvn80V7Gj1EBRdMAjXOTBKOtCMEU91oMVv9vGxg9AUu0
- DOYOUTRAVEL VAGYOK. [Egy nap5-öt kapok...] Instagram [online]. 2021. május 7. (2021. augusztus 13.)https://www.instagram.com/p/COkqKrCBgU3/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR3AnSQTqAUUq9Vdrdwx2-vN7nox2Ub5k8plX3s1pvYkESDO9J1Xtxf9-w
- HAILEYBIEBER VAGYOK. [BR...] Instagram [online]. 2020.8.23. (2021. július 7.)https://www.instagram.com/p/CEPttiZFGhU/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR0Z-3icW8FkyVKg1VSBlAaqwQBFP_Ccc2MA8-DS4MVsq3fPO409c4fpuZQ
- DOYOUTRAVEL VAGYOK. [DJI drone és presets giveaway!...] Instagram [online]. 2021. június 7. (2021. június 10.)https://www.instagram.com/p/CP0d3pahPPO/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR0hXfvsriMRIapR_8Pz3QtARb28davVwmaHaYHG648oLkMgxZS6T4ipuGc
- KYLIEJENNER VAGYOK. [milyen éjszaka...] Instagram [online]. 2021.5.23. (2021. július 14.)https://www.instagram.com/p/CPOzqUFnZmK/?utm_source=ig_web_copy_link

- JUSTINBIEBER VAGYOK. [Ki hord rövidnadrágot?...] Instagram [online]. 2021.01.03. (2021. május 6.)https://www.instagram.com/p/CJmD3Hynazb/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR3r7Y-i_TDIImBJ1nTToJI0ke4JkLUxnAp6foc7ZzWJOIWFRjvPBREEm-MI
- DOYOU TRAVEL VAGYOK. [Ezt a két Lamborghinist...] Instagram [online]. 2021.02.05. (2021. április 28.)https://www.instagram.com/p/CK59W5SB1FK/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR1tQPgmKAs6dVAwA9YxhKppcyxFCDInmlENV2mblGngFOst5Bpcgfn0pu8
- LUCA.ROSSI10. [Wellness...] In: Instagram [online]. 2021.01.18. (2021. április 8.)https://www.instagram.com/p/CKMhOvOgfH5/?utm_source=ig_web_copy_link
- ANNYSWANKY VAGYOK. [A legrosszabb utazás valaha is 3 óra felfelé!...] Instagram [online]. 2020.05.05. (2021. augusztus 13.)https://www.instagram.com/p/B_zfhFIHHtB/?utm_source=ig_web_copy_link
- KENDALLJENNER VAGYOK. [én tavak...] Instagram [online]. 2020. szeptember 3. (2021. április 28.)https://www.instagram.com/p/CEr8dfDDnSv/?utm_source=ig_web_copy_link
- TRAVISSCOTT. [Da homies a dobozban...] Instagram [online]. 2021. május 17. (2021. június 3.)https://www.instagram.com/p/CO_BVUiDEKI/?utm_source=ig_web_copy_link
- ARIANAGRANDE VAGYOK. [...] -Ban/-ben: Instagram [online]. 2021.3.31. (2021. április 13.)https://www.instagram.com/p/CNF9Fn8lL13/?utm_source=ig_web_copy_link
- 21SAVAGE [én és a kutyák lojalitást helyezünk mindenek előtt!] Instagram [online]. 2021.6.13. (2021. június 15.)https://www.instagram.com/p/CQEtMg6hqU/?utm_source=ig_web_copy_link
- OLIWYESOUKUPOVA. [...] -Ban/-ben: Instagram [online]. 2021.4.29. (2021. július 13.)https://www.instagram.com/p/COPnNv-lbvn/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR3ltPD7ODYO5d4RO3atP3n1yZkM_bHssHDZ_OiigP5BzlcXeT8zgpF_1TM
- OPIMAEDINATIONS. [Kivel ébrednél fel itt?...] Instagram [online]. 2021. május 1. (2021. május 5.)https://www.instagram.com/p/COVJUR4gGOY/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR0_R2hO4a9Fn6nHMB78rbpThilPSYFGx0mjTUEPUxpoVsFMCsmTUBmzRmA

- NATHALYA.CABRAL. [Utolsó hét felfedezése...] Instagram [online]. 2021. április 15. (2021. július 27.)https://www.instagram.com/p/CNrbcR7hVeU/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR0DT45O3SZRoG5Y-305Fm0mRrS2pOhmlF3PosYtoSzZcQXRVs1ZvrCp6yc
- ROLEX_AND_LUXURY_WATCHES. [neymarjr-t látták rajta...] Instagram [online]. 2021. június 4. (2021. augusztus 16.)https://www.instagram.com/p/CPs1MScLCYT/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR3MS7e68hyTHf1lepQDOCELL6CaLLkNiG9wace9UDv90BWAWeO5gsLI4I0
- NATHALYA.CABRAL. [Felkelni és ragyogni smoothie tál...] Instagram [online]. 2021.3.19. (2021. április 14.)https://www.instagram.com/p/CMI6ITEhssU/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR0YLjGiNHks0WaaGRliVE5sF2yUz5Pge8UVTh8sodsWJ74jd41udnLjVrk
- TIMETOFIT.[Nincs szükségünk hotelre...] Instagram [online]. 2021. június 6. (2021. június 8.)https://www.instagram.com/p/CPyJo7-L_Ov/?utm_source=ig_web_copy_link
- U.P.INTHEAIR. [Új perspektívát keres...] In: Instagram [online]. 2021. június 5. (2021. június 8.)https://www.instagram.com/p/CPvRqCUBcHt/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR1LkyD4N6DffuMBCG2C_A6OU5Y3AH34MmSV8CUPH6KtRh86ml6HJr6Sazc (tohle bych raději nahradila jiným svalovcem - jde o to tam Mít fotku „Mužské krásy” i kluci řeší Váhu)
- HUGOBEAUMONT_. [Egy teljes tél után egy varázslatban...] Instagram [online]. 2021. június 6. (2021. július 26.)https://www.instagram.com/p/CPyL6U7LMFk/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR1d6H8NqG1DcITd2YxB0rdq3GePnl8EmM5ucT1yU-GFVH23fHFt46vyYwk
- DREAM_LUXURY15. [Mi a véleményed erről a színről?...] Instagram [online]. 2021. június 8. (2021. június 9.)https://www.instagram.com/p/CP36Dqjp8mT/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR3xJPis5TTCK0xcGbNWu6Yb6GcWvDLwUD5OiUTHjxwUcaCTm9xr-mPwHWU
- NOURSANTOS VAGYOK. [#hermes #gucci #louisevuitton...] in: Instagram [online]. 2021. június 8. (2021. június 9.)https://www.instagram.com/p/CP3_MUIgOzM/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR1h4AykB3QLhOF6xE4EaRtbDV_VOZ72g1_z8NnxRe6GOUM5zoLDkCRynAo

- ANNYSWANKY VAGYOK. [Egy újabb csodálatos nap veled...] Instagram [online]. 2020. május 11. (2021. május 13.)https://www.instagram.com/p/COvgEd1n7pY/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR1DqTWQg8L4ldFa06wtJhJ1tnzzUwaBADu6E_7_AVhhDr8FnqN_luRkwD4
- LUCA.ROSSI10. [Végre vissza, hogy felfedezze ezt a csodálatos világot...] Instagram [online]. 2020. július 6. (2021. április 8.)https://www.instagram.com/p/CCSvna7ASMB/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR1qndLONxPnE16jLAGPIQsrsSIHzXCfopY17NAEMJKLg0vHpnnLCb-Zpk8
- LUCA.ROSSI10. (Örültnek lenni nem elég!) Instagram [online]. 2020. január 7. (2021. április 8.)https://www.instagram.com/p/B7BL8cSAygt/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR0G3-ukOpSvNI2JEFy_Z-Rj43hrB3EhHLzubWQCZXmtX3MKuOMYkB8ERZU
- OLIWYESOUKUPOVA. [Neon vibes...] In: Instagram [online]. 2020. július 2. (2021. szeptember 3.)https://www.instagram.com/p/CCIkSx3FhDf/?utm_medium=copy_link&fbclid=IwAR2jWJRkj6cZDdk_ccSQuLaVnNkpPqCvuv6DJMUjdqJBvKdOT_wCa3F4_5U
- LUCI GREENWICH VAGYOK. MOJE RANNÍ RUTINA 2020. Az alábbi időpontokban: YouTube [online]. 2020.03.18. (2021. május 14.). Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=Z-YwdfEulRg>
- LUCI GREENWICH VAGYOK. Szoba TOUR/Jak dopadlo předělávání pokoje?. Az alábbi időpontokban: YouTube [online]. 2020. április 16. (2021. június 28.). Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=1k8Pej5t3RU>
- A FIZISTYLE-T. DÁME 100 VRSTEV KIHÍVÁS!... Az alábbi időpontokban: YouTube [online]. 2020. június 17. (2021. április 22.). Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=lKGy6o2ZmQE>
- A MI JAIN-ÜNK. KARDEŞİMİ VAKUMLADIM (TRASH BAG VÁKUUMCSŐ). Az alábbi időpontokban: YouTube [online]. 2020. május 16. (2021. augusztus 10.). Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=bkpvBhB0wul>
- ROXXSAURUS VAGYOK. A TELJES HÁZ TÚRA!... Az alábbi időpontokban: YouTube [online]. 2020. július 29. (2021. szeptember 7.). Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=Y-lypedVQN8>
- Podmínky používání služby. Az alábbi időpontokban: Facebook [online]. (2021. április 8.). Elérhető: <https://www.facebook.com/legal/terms>

- Manipulátoři.cz. Az alábbi időpontokban: Facebook [online]. 2020. január 10., 17:14 (2021. április 27.). Elérhető: <https://www.facebook.com/manipulatori/photos/pcb.1273475649502270/1273469102836258/?type=3&theater>
- Minimální věk k používání aplikace WhatsApp. Az alábbi időpontokban: WhatsApp [online]. (2021. május 14.). Elérhető: <https://faq.whatsapp.com/general/security-and-privacy/minimum-age-to-use-whatsapp?category=5245250>
- hometour: <https://www.youtube.com/watch?v=3y3ng2lsor8>

